

כוונת התורה דמבטלים דעת מיעוט הדיינים להרוב, דאי לאו הכי, איך מתקיים הא דאמרה תורה דהדין נגמר על ידי ג' בדיני ממונות או כ"ג בדיני נפשות.

(יד) גמ', מטהר היה רבי מאיר וכו' ואפילו באווחין ותרנגולים. פירש רש"י ד"ה ואפילו באווחים, דבקדשים מיירי. תמה הקרן אורה, הא כיון דלא שייך באווחין ותרנגולין קדושת הגוף אלא קדושת דמים, היאך נדמינהו לקדשים בפנים דקדשי קדושת הגוף. (וכן הקשה השפת אמת) וכתב דלולי פירוש רש"י היה אומר, דרבי מאיר סבירא ליה דאפילו בחולין מליקה מטהרת, והיינו משום דבקדשים כך היא מצוותה, לגבי חולין נמי מועילה כשחיטה. ולפי זה ביאר הא דמשמע בסמוך לגבי עריפת עז, דאי לאו דמינא דעגלה הוא, היתה עריפתה מטהרת, אף דבעז ליכא שום קדושה דנימא דתיהוי כעגלה ערופה דעריפתה מטהרת, ועל כרחך דבעינן נמי למימר דכיון דבעגלה ערופה כך היא מצוותה, הויה כשחיטה לגבי עז נמי, וכן פירש השיטה מקובצת (אות ג).

(טו) גמ', בעי רב ירמיה ערף עז מהו וכו' אבל עז לאו מינה דעגלה הוא וכו'. תמה השפת אמת, דמשמע דלא איבעיא לן אי עריפת עז מטהרת אלא לפי מאי דסבירא ליה דמליקה בפנים כשחיטה בחוץ דמי, ומה שייך למימר האי סברא לגבי נחל איתן, אטו מיוחד הוא להיות הנערף שם במקום שחיטה.

(טז) גמ', כפרה כתיב בה כקדשים. ביאר הקהלות יעקב בחולין (סימן י'), דהכוונה, דעריפתה הויה כעבודת קדשים, ועריפתה זו היא שחיטתה. ועיין שם דכתב על פי האתון דאורייתא (כלל א'), דאפילו הכי לא חשיב זביחה גמורה להתירה מאיסור אכילת נבילה, דהא לא קיים בה הלכות זביחה, אלא דמכל מקום סגי דלא יהא חשיב כמת, אלא כשחוט, דקיום מצותו זו היא שחיטתו, ולכך לא הויה נבילה לענין טומאה, ועיין עוד שם.

פרק כל הזבחים

(יז) תוס' ד"ה כל הזבחים וכו', ואם תאמר תנינא חדא זימנא במסכת קינין וכו' ושמא אי מהתם וכו'. הקשה במרומי שדה, הא מתניתין ודאי איצטריך, כדי לאשמועינן דאסור אפילו להדיוט אף על ידי פדיון, כיון דנתערב באיסורי הנאה, וכדאיתא בגמ' בסמוך (עא:), והאי דקינין לא מיירי באיסורי הנאה. ותירץ, דצריך לומר דקושיית התוס' הוי, אמאי לא עבדינן בסמוך צריכותא מההיא דקינין.

(יח) רש"י ד"ה נתערבו, זבחים כשרים בשור שנעבדה בו עבירה אחד באחד וכו'. פירש החמדת דניאל, ד"אחד באחד" לאו דוקא, והוא הדין אי הויה אחד בריבוא כמו ברישא, והא דנקט אחד באחד, היינו כדחילקה הגמ' לקמן (עא:): בין הך בבא דמתניתין למתניתין דתמורה, דהתם קתני דהאיסור אוסר בכל שהוא, ואילו מתניתין איכא לפרש דאיירא נמי באחד באחד. ועיין עוד טהרת הקודש.

טומאת אכילה, אלא טומאת מקום בית הבליעה, ופליג אדרשא דרבי מאיר. נולכאורה לפי זה היה אפשר לבאר, דרבי יהודה דפליג אדרבי מאיר, ולית ליה האי דרשא דבכדי אכילת פרס, אזיל לשיטתו בסיפרא. אלא שתוס' ד"ה לשיעור כתבו, דאפשר דרבי יהודה נמי אית ליה האי דרשא. אמנם, הרש"ש בנדה (מב:): כתב, דאף דלא הויה טומאת אכילה, שייך שיעור כדי אכילת פרס, דאי אכל ב' חצאי זיתים, בעינן דיהיו תרוייהו יחד בבית הבליעה, ושיכניס החצי זית השני בתוך כדי אכילת פרס מהכנסת הראשון. ועיין באות הבאה.

(ט) גמ', שם. עיין באות הקודמת. ובגליונות החזון איש (שם), פירש דכוונת הרמב"ם דהויה טומאת אכילה, אלא שמטמא במעשה הבליעה. וכן כתבו המנחת חינוך (מצוה קס"א) והאתון דאורייתא (כלל א') כתבו, ועיין שם.

(י) גמ', הואיל וחידוש הוא יותר מכדי אכילת פרס נמי ליטמא קא משמע לן. הקשו היפה עינים והמנחת חינוך (מצוה קס"א אות ט"ו), דבחולין (קג:): לענין צירוף בשר גידים ועצמות באבר מן החי שחלקו, מבואר להיפוך. ולשון רש"י (שם) ד"ה מהו, כיון דחידוש הוא אין לך בו אלא חידושו וכי אכיל בבת אחת חייב דסתם אכילה בבת אחת משמע אבל לחצאין לא. וכן הקשה בשו"ת חתם סופר (או"ח סי' ק"מ), ועיין שם שכתב דהסוגיות פליגי אי סתם אכילה בכזית, והלכה למשה מסיני חידשה דאף בכדי אכילת פרס מצטרף, או דסתם אכילה בכלשהו והלכה למשה מסיני דבעינן כזית בכדי אכילת פרס. וכן חקר בחידושי הגרי"ז לעיל (לא. ד"ה והנה מתוך), והוכיח מסוגיין, דההלכה אתיא למעט זמן האכילה. ועיין עוד בחידושי הגר"ח על הש"ס (סימן ל"ח). ובבבלי חמדה (פרשת וישלח אותו ג') חילק בין נבלת עוף טהור לאבר מן החי שנוהג בבני נח ונהג קודם מתן תורה, עיין שם. ועיין עוד בשו"ת אחיעזר (ח"ג סי' ה' סוף אות ה') מה שתירץ על פי דברי הרש"ש (נדה מב:).

דף ע"ב

(יא) גמ', תלמוד לומר טריפה מי שיש במינה וכו' תלמוד לומר ואכול לא תאכלוהו וכו'. הקשה הפנים מאירות, דלישתוק מ"טריפה" ונמעט נמי מ"אכול לא תאכלוהו", דאין חלבה חלוק מבשרה. ועיין שם מה שתירץ. אמנם הלשם זבח והמרומי שדה פירשו, דאין הכי נמי, למסקנא ממעטינן נמי טריפה מ"אכול לא תאכלוהו", ו"טריפה" מבעי לן לדרשא דרבא לעיל (עמוד א).

(יב) גמ', אמר רבי יוחנן לא טיהר רבי מאיר אלא בתמימים וכו'. הקשה בחידושי הגרי"ז, דכיון דכבר פסול מדין טריפה, מה מוסיף כאן הפסול דבעל מום.

(יג) רש"י ד"ה ופרכינן וניבטיל ברובא, דהא כתיב אחרי רבים להטות. הקשה בחידושי הגר"ח (סימן רכ"ט), היאך שייך למילף מהתם דין ביטול ברוב, הא התם אינו אלא דין דהלך אחר הרוב. ותירץ, דעל כרחך

דף עא ע"א

(א) מתני', שהמית את האדם על פי עד אחד או על פי הבעלים. עיין רש"י ד"ה נתערבו ותוס' ד"ה על פי מה, שפירשו אמאי אינו נאסר להדיט על פי הבעלים. אמנם, המצפה איתן כתב בשם הספרי (פרשת ראה), דילפינן מריבויא דקרא "שור שה כשבים ושה עיזים תאכלו", דרובע ונרבע על פי הבעלים מותרין באכילה.

(ב) מתני', שם. כתבו בפירוש הרמב"ם על המשניות ור"ע מברטנורא, שהוא הדין אי הוה על פי ב' עדים, ואכתי לא נגמר דינו.

(ג) מתני', מוקצה. עיין הגירסא ברש"י ד"ה שנתערבו (המתחיל בעמוד הקודם) דהוקצה לתקרובת עבודה זרה. וכתב בחידושי הגרי"ז, שכן דעת רש"י בכמה מקומות, אמנם הראב"ד (בפ"ד מאיסורי מזבח הל"ד) כתב, דמוקצה היינו דוקא בגוונא שהקצו את גופו לעבודה זרה, (וכהגהת ברכת הזבח ברש"י כאן). ועיין (שם) דהרמב"ם והראב"ד (שם) פליגי, אם הקצאה בעיא מעשה או דסגי בדבור בלבד, ובחידושי הגרי"ז האריך בזה. והרדב"ז (בהוצאת פרנקל) צדד לומר, דבאמת לא פליגי כלל, דמה שהצריך הרמב"ם מעשה היינו להקצות לתקרובת, אבל לעבודה זרה עצמה, דבהא איירי הראב"ד, סגי בהקצאה בדיבור לכולי עלמא. עיין שם.

(ד) רש"י ד"ה נתערבו (המתחיל בעמוד הקודם), בתוה"ד, דשור שהמית על פי בעלים איפטיר ליה מסקילה דמודה בקנס פטור. הקשה השיטה מקובצת (אות א), דלא מצינו בשום מקום שתהא מיתת השור קנס. ולכך פירש, דטעמא דפטור משום דאדם קרוב אצל ממונו, וכן פירשו תוס' בבא קמא (מא:): ד"ה על פי. ובחידושי הגרי"ז כתב, דאין כונת דרש"י לומר דהפטור מסקילה משום מודה בקנס, אלא דהוכיח, דכמו לענין חיוב בקנס בעינן דוקא העמדה בדין על ידי עדים, חיובא דשור נמי צריך להיות על פי שני עדים, וממילא לא מהני הודאתו. אמנם כתב דאכתי צריך עיון, מדוע הביא רש"י הראיה מקנס ולא מכל דיני נפשות דעל פי שנים עדים יקום דבר, וכמיתת הבעלים כך מיתת השור.

(ה) תוס' ד"ה אפילו (מתחיל בעמוד הקודם), בתוה"ד, אבל במתניתין דהכא חיישינן לתקלה וכו' וחלב מוקדשין על גבי מכתו וכו'. הקשה המהרש"א בסנהדרין (פ), מה תקלה מחיים שייך בחלב. ותירץ, דכוונת תוס' להביא ראיה דחיישינן במוקדשין לתקלה מחיים שלא כדרך הנאתו, כגון רכיבה וסמיכה, וזה לא שייך בשור הנסקל דשרי שלא כדרך הנאה, והביאו לכך ראיה מחלב על גבי מכתו דשרי בשור הנסקל משום דלא הוי כדרך הנאתו, ואף על פי כן אסור במוקדשין. והמצפה איתן (שם) הקשה, דמבואר בתוס' פסחים (כו). ד"ה שאני, דמעילה נמי לא אסור אלא בדרך הנאה. ולכך פירש, דהא דאמרינן דאיכא מעילה ברכיבה, לא הויא מעילה דהנאה, אלא מעילה דהוצאה מרשות לרשות, ועיין שם.

(ו) בא"ד, ואל תתמה וכו' אמאי לא תקינו בהו רבנן מיתה ויזיקין להורגן. העיר המהרש"א בסנהדרין (פ), דכבר תירצו לעיל דלא עבדינן

הכי כדי דלא ליתי לאחלופי באדם. ותירץ, דמקשה אליבא דשינויא קמא, דלא אטרחו לבית דין. אמנם, הצאן קדשים פירש, דמקשה אפילו אליבא דשינויא בתרא, מאחר דאוסרין בהנאה, אמאי לא תקינו רבנן בהו מיתה, ולעבדו הכירא ויכניסו אותן לכיפה כמו רבי יהודה.

(ז) בא"ד, ועוד אומר ר"ת דשור הנסקל אינו נאסר מחיים וכו'. דהיינו, דאינו נאסר אלא לאחר מיתה, ומחיים מותר בגיזה ועבודה. אמנם המנחת חינוך (מצוה נ"ב אות ג'), דייק מהרמב"ם (פי"א מנזקי ממון הל"ז) דפליג אהא. ועיין באב"י עזרי (תנינא פ"ד ממאכ"א הכ"ב) שדייק מהרמב"ם שם להיפוך, ודחה ראיית המנחת חינוך. ועיין גליוני הש"ס קידושין (נ"ו: אות ד') שציין לדברי הרמב"ם בכמה מקומות.

(ח) בא"ד, ועוד דאין לו מכר דאין לו בעלים וכו'. הקשה השפת אמת, דאמאי לא חשיב ממונו דבעלים במאי דאית ליה הנאה מחיים. ותירץ, דרבינו תם מודה דאיכא איסור הנאה מחיים לבעלים, וכדכתיב "ובעל השור נקי", אלא דסבירא ליה דאין איסור זה אלא על הבעלים, כיון דאית להו מצוה לסקלו, אבל שאר אינשי מותרין לזכות בו מחיים.

(ט) בא"ד, ויש להביא ראיה דלא נאסר מחיים מהא דתניא וכו' ואמאי הא ליתא במכירה וכו'. אמנם, תוס' בכתובות (לג:): ד"ה גנב כתבו, דאפשר למכור שור הנסקל לנכרי.

(י) בא"ד, ועוד שאל הרב רבי יצחק מרבינו תם וכו' ותירץ דלא אזלינן וכו'. והשפת אמת תירץ, דאין הכי נמי בפיקוח נפש לית לן למיזל בתר רובא, וטעמא דרוצח נהרג ולא אמרינן דהנרצח טרפה הוי, משום דרוב לאו טרפה נינהו ולכן חייב הרוצח מיתה, דנהי דהורג טרפה פטור, מכל מקום כיון דהנהרג היה מן הרוב, הרי הדין לילך אחר הרוב קובע שהרג מי שאינו טרפה, דהא אזלינן בתר רוב היינו לענין איסור הרציחה הוא דאית ליה דין רוצח נפש, והוי כהורג שלם, אבל בשאר ספיקות לעולם לא אזלינן בדיני נפשות בתר רובא.

(יא) בא"ד, ועוד יש לומר דהוה ליה קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי ופטור מדאורייתא וכו'. הקשה העולת שלמה, הא כתבו תוס' לקמן (עג:): ד"ה אלא, דאף בבעלי חיים לא שייך "כל קבוע כמחצה על מחצה" אלא בדבר ידוע וניכר, והכא לא ידוע לן מי חייב סקילה. וביאר, דכוונתם לומר דהאי "קבוע" דהכא היינו מדרבנן. אולם, התוס' הרא"ש בסנהדרין (פ): כתב, דשמא כיון דלרוצחין עצמן ידוע, הוי ליה קבוע הניכר.

דף עא ע"ב

(יב) תוס' ד"ה ובטריפה, בגמ' דייק וכו' והקשה הר"ר אפרים כיון דלא ידיעה מה מועלת כאן רעייה וכו'. תירץ הכרתי ופלתני (נו, ח), דמתניתין איירי בספק טריפה, ואם כן אית ליה תקנה בשהייה י"ב חודש, ואז יכול לפדות, אבל אינו ראוי לקדשים, משום דיש דיחוי אצל קדשים. ועיין עוד עולת שלמה ושפת אמת.

(יג) בא"ד, הרי המתה שלו כדתנן דיאותו הכהנים בעורו. תמזה הרש"ש

הדרך היומית

מסכת זבחים דף עא – דף עב

טו טבת – טז טבת התשע"א

תירץ, על פי מה שכתבו תוס' לעיל (ע): ד"ה אפילו, דלא עבדינן התם תקנה דרעייה, כיון דלאחר רעייה לא משתרי אלא מטעם כל דפריש, הכא נמי יש לומר דלא עבדינן רעייה, כיון דאפילו לאחר רעייה לא שרי אלא מטעם ביטול.

(ב) גמ', וניבטלו ברובא. כתב בשו"ת בית הלוי (ח"ב, סימן לד, ח), דלמאן דאמר לקמן (עט). ד"אין איסורין מבטלין זה את זה, תערובת זו דהקדש ושור הנסקל אסורה להדיוט, משום דאין איסור הקדש מבטל איסור שור הנסקל, וכיון דאסורה להדיוט, אסורה נמי לגבוה, משום דבעינן "ממשקה ישראל מן המותר לישראל". ואם כן מוכרח דקושית הגמ' אינה אלא דמאן דאמר "איסורין מבטלין זה את זה", ועיין שם. אמנם, בשו"ת אחיעזר (סימן טו) כתב, דכיון דהקדש מותר לגבוה ושור הנסקל אסור לגבוה, מיקרי איסור בהיתר, ובטל.

(ג) רש"י ד"ה ופרכינן וניבטיל ברובא, דהא כתיב אחרי רבים להטות. העיר בטהרת הקודש דברי רש"י כאן נראים כשפת יתר בדבר הפשוט בכל הש"ס ובפרט שבחולין (ק). לא פירש דברים אלו, וביאר דרש"י אתי למימר, דקושית הגמ' היתה דנוקמא אדינא דאורייתא דחד בתרי בטל, והלכך ליכא למימר דמטעם דמאיס שנו במשנה שימותו כולם, דשייך דוקא אי נימא לענין רוב דשישים דהוא מדרבנן. ועיין בדבריו עוד.

(ד) גמ', וכי תימא חשיבי ולא בטלי וכו'. לכאורה משמעות הגמ' דסגי בטעמא דהוי דבר שבמנין דלא לבטיל ברובא, ולא בעינן דיהא נמי אסור בהנאה, דהא בסיפא דמתניתין לא מיירי באיסור הנאה, וכן כתבו התוס' בעבודה זרה (עד). ד"ה למעוטי. אמנם רש"י (שם) ד"ה תרתי פירש, דבעינן דיהא נמי איסור הנאה.

(ה) תוס' ד"ה אלא למאן דאמר את שדרכו לימנות וכו', תימא מי גרע שור גדול מאת שדרכו לימנות הא אפילו וכו' משום דחשובה להתכבד לפני אורחים וכו'. הקשה הכרתי ופלתי (יורה דעה ק"א, א), דמאי "ראוי להתכבד לפי אורחים" שייך למימר הכא, הא אם יתבטל השור הנסקל בחטאות, אינה ראויה אלא למזבח, ובסמוך כתבו הם עצמם דאפילו חזיא לכהנים לא חשיב ראוי להתכבד, וכל שכן קדשי מזבח. ותירץ בדוחק, דצריך לומר, דסבירא להו דכיון דאית בה חלק הראוי להקריב למזבח, והוא שולחן ה', מיקרי חתיכה הראויה להתכבד, ועיין שם. אולם, בשו"ת בית הלוי (ח"ב, סימן יד, יא) פירש, דאין כוונת תוס' דשור הנסקל הוי חתיכה הראויה להתכבד, אלא דהוקשה להו אמאי לא חשיב שור הגדול את שדרכו לימנות משום חשיבות דאית ביה שראוי ליתן לפני אורח, ועיין שם שהאריך.

(ו) בא"ד, הא אפילו חתיכה בעלמא חשיבא את שדרכו לימנות משום דחשובה להתכבד בפני אורחים וכו'. משמע מדבריהם דחתיכה הראויה להתכבד לא בטלה משום דחשיבא את שדרכו לימנות, ולפי זה, לחכמים דאמרי בסמוך דאינו מקדש אלא ששה דברים בלבד, חתיכה הראויה להתכבד תתבטל. והקשה העולת שלמה, דבסמוך כתבו תוס',

והקרן אורה, דהתם היינו דוקא כשנמצא פסול לאחר ההפשט, אבל קודם הפשט אף העור טעון קבורה, וכדפירש רש"י התם (קד). ד"ה דאפילו.

(יד) [תוס' ד"ה ויביא בדמי היפה שבהן, פירש רש"י ניקח מעות וכו' משמע לפירושו וכו' ואי אפשר לומר כן וכו'. ולכאורה יש לומר, דאדרבה, מלישנא דמתניתין משמע דהוה רובא דאיסורא ומיעוטא דהתירא, ואף דאמרינן בריש סוגיין דעל כרחך רישא לא מיירי בהכי, מדקתני "אפילו", מכל מקום, בשאר בבי דמתניתין הכי פירושו].

(טו) בא"ד, וכן מוכח בגמרא. פירש החק נתן, דמוכח הכי מדפריך "ולאו איסורי הנאה נינהו והא תנא ליה".

(טז) תוס' ד"ה לשם מי שהוא, פירש בקונטרס וכו' וקשה דהא אמר וכו'. כתב השפת אמת, דאפשר ליישב פירוש רש"י, דדוקא לשם קרבן מסוים, או לשם בעלים מסוימים, אתנו בית דין דלא לימא דלמא אתי למימר שם אחר אבל לא אתנו דלא לימא "לשם מה שהוא" או "לשם מי שהוא", דבהא ליכא חשש שיטעה. אמנם, כתב להוכיח כשיטת התוס', מהא דדייק רבא לעיל (ב): דסתמא כשר מדתקנו דלא יאמר לשמה, וקשיא אליבא דרש"י, דאי רשאי לומר "לשם מי שהוא", אכתי יש לומר דסתמא פסול, ותיקנו למימר "לשם מי שהוא", אלא על כרחך צריך לומר דאתנו נמי דלא לימא "לשם מי שהוא", אי נמי, יכול למימר הכי, אבל לא עדיף מסתמא, ואם כן, לא הוה לן לתקן דלימא הכי בסוגיין.

(יז) רש"י ד"ה מין בשאינו מינו, עולה בשלמים שאין מתן דמן ואימוריהן שוה. תמה הרש"ש, אמאי אין שוין, הא שניהן שתי מתנות שהן ארבע, כמבואר לעיל (נג: ונה.). ולכאורה יש לומר, דכוונת רש"י דאין מתנותיהן שוין בכוונתן, דאינו יודע לשם מה לכוון, ולא אמרינן בהכי סתמא לשמה, דכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת] והחשק שלמה כתב, דאולי יש להגיה "חטאת ועולה" במקום "שלמים ועולה", דבחטאת איכא ארבע מתנות על ארבע קרנות.

(יח) גמ', תנינא חדא זימנא. העיר הפנים מאירות, אמאי לא פריך ממתניתין גופא, למה לי רישא לאשמועינן באיסורי הנאה דלא בטיל, הא קתני בסיפא דאפילו בשאינו איסורי הנאה לא בטיל, וקל וחומר באיסורי הנאה.

(יט) רש"י ד"ה כל שהן התם קתני, במסכת תמורה הוא וכו' דאי מתניתין דילמא בטלי במאה או במאתים וכו'. העיר הקרן אורה, אמאי לא פירש דדילמא בטלי ברובא בעלמא. וביאר, דלא מסתבר דיהא קיל איסור קדשים מתרומה או מכלאים דלא בטלי אלא במאה או מאתים, וכדאיתא ביבמות (פא:).

דף עב ע"א

(א) גמ', אבל חולין דלא מאיסי וכו'. הקשה הפנים מאירות, אי סלקא דעתין דחולין לא בטלי, אמאי קתני דבקדשים ימותו, הא איכא לתקוני על ידי דירעו עד שיסתאבו וימכרו ויהיו חולין, ומותרין. והעולת שלמה

הדרך היומית

מסכת זבחים דף עב – דף עג

טז טבת – יז טבת התשע"א

אבל כשנפלה התערובת כולה לתערובת אחרת הוא אמינא דלכטיל, כיון שמדאורייתא כבר נתבטל האיסור בתערובת קמא, אלא דרבנן החמירו בדבר שבמנין, ועיין שם עוד.

(יב) תוס' ד"ה כולן ידלקו, ואם תאמר מאי שנא הכא דקתני ידלקו וכו' ולא פליג רבי אליעזר דלימא יוליך לים המלח וכו'. **בחיודושי הגרי"ז** תירץ, על פי מה שביאר דמה שמועיל "הולכה לים המלך" היינו דוקא לגבי אסורי הנאה, היכא דליכא חיוב איבוד, דבהולכתו לשם אינו נהנה, אבל היכא דיש "דין שריפה ואיבוד", לא שייך להפקיע דין זה בהולכת האיסור לים המלך. והאריך להוכיח **מהרמב"ם** (פ"ח מעבודת כוכבים ה"ו, ופ"ז הי"ג וה"ט, ופ"ז ממאכלות אסורות ה"כ), דבעבודת כוכבים לא נאמר "דין איבוד" אלא בעבודת כוכבים עצמה, אבל לא באיסורי הנאה דידה, ודין "הולכה לים המלך" נאמר בהם, מה שאין כן בכלאי הכרם, דחל נמי "דין שריפה" באיסורי הנאה דידיה. ועיין עוד שם. ועיין גם **בחזון איש** (ערלה סימן ט' ס"ק ט"ו, ט"ז).

(יג) בא"ד, עוד יש לפרש דדוקא בתנור שהסיקו בעצי עבודה זרה וכו'. פירש **החך נתן**, דלהאי תירוצא נמי קאי האי תקנתא דרבי אליעזר דוקא בעבודה זרה, מדהוא טעמא דביארו בתירוצי קמא.

(יד) תוס' ד"ה אף ככרות של בעל הבית, אבל של נחתום לא וכו' והא דמשמע בסוף הערל וכו' שאני לחם הפנים דסמידא טפי. **ובתוס' ביבמות** (פ"א): **ד"ה ככרות** גרסו "דחמיר טפי" במקום "דסמידא טפי", וכן הגיה **בשיטה מקובצת** (אות יז) כאן. **והשפת אמת** הוכיח כגירסא דידן, מהא דכתבו **תוס' לעיל** (עמוד א) **ד"ה אלא**, דלא חשיב חתיכה הראויה להתכבד מחמת חשיבותה קודם ביטול, אלא לבתר ביטול, ואם כן, הכא נמי בטר ביטול יהא הלחם הפנים חולין, ותו ליכא חשיבות דקדושה, אלא על כרחך דגירסא "דסמידא טפי" עיקר. **ובמרומי שדה** הגיה, בתוס' דיבמות "דחוויר טפי", דהיינו דסמידא.

(טו) גמ', ואיתמר עלה רבי יוחנן אמר את שדרכו למנות שנינו וכו'. פירש **רש"י בביצה** (ג): **ד"ה את שדרכו**, דפליגי אליבא דרבי מאיר, וכן איתא **בירושלמי ערלה** (פ"ג ה"ד). אמנם **הרשב"א ביבמות** (פ"א): פירש, דפליגי אליבא דרבנן, דרבי יוחנן סבר דדוקא הני ששה דברים דמנו רבנן לא בטלי, ולפי ריש לקיש, כל שדרכו לימנות לא בטיל, ומנו הני ששה ככלל דמילתא, ואף דהני ששה דברים דרבנן למנות **לעולם**, הוא הדין כל דבר שדרכו למנות **ברוב פעמים** הוי בכלל זה, אבל דבר דאין דרכו למנות אלא **לפעמים**, כגון חבילי תלתן, סברי דבטיל, ובהא פליגי אדרכי מאיר דסבר דאפילו הכי לא בטיל. ועיין שם מה שהאריך.

דף עג ע"א

(א) גמ', כל דבר שיש בו מנין אפילו בדרבנן לא בטיל וכו' דתניא ליטרא קציעות. משמע דתרומה דפירות אלו לא הוי אלא מדרבנן, וכן פירש **רש"י בברכות** (לו). **ד"ה גבי אלישנא** דגמ' מעשר אילן דבארץ גופא מדרבנן. אמנם **הרמב"ם** (פ"ב מתרומות ה"א) כתב כל אוכל אדם

דחתיכא הראויה להתכבד עדיפא מאת שדרכו לימנות, וחשיבא כאגוזי פרך, דכולי עלמא מודו דלא בטלי. וביאר, דחתיכא הראויה להתכבד לא בטלה מטעם את שדרכו, וכמו שכתבו התוס' בריש דבריהם, אמנם, בדבר שבמנין כזה מודו חכמים דלא בטלה, כיון דראויה להתכבד.

(ז) בא"ד, ונראה לפרש דמשום חטאות המתות פריך הכא מדקתני כל הזבחים משמע אפילו עופות וכו'. הקשה **הפנים מאירות**, דלפי זה, מאי פריכה הגמ' דהדיט ואיסורי הנאה כבר תנינא בעבודה זרה, אי מהתם הוה אמינא דדוקא בששה דברים דחשיבי קאמר דלא בטלי, והכא איצטרין לאשמועינן דאפילו עופות דלא חשיבי כששה דברים לא בטלי, ועיין שם מה שכתב בזה.

(ח) בא"ד, שם. אבל **רש"י ד"ה אלא** פירש דגרע שור מאת שדרכו, משום דיש מוכרים העדר בלא מנין ולפי זה שפיר בטל אף דהוי חתיכה הראויה להתכבד. **ותוס' ביבמות** (פ"א): **ד"ה רבי יוחנן** פירשו, דפריך דוקא מחטאות מתות ליבטלו ברוב, והן כבשים קטנות דלא חשיבי דבר שבמנין כיון דרגילין למכור כל העדר יחד, אבל שור הנסקל, שהוא גדול, חשיב ולא בטל.

(ט) תוס' ד"ה נתערבו באחרות ואחרות באחרות, בתוה"ד, יכול להסיר מכל אחד מלוא הסיט ומישתרי מטעם ספק ספיקא דמותר. הקשה **העולת שלמה**, היאך יכול להסיר הסיט ולעשות ספק ספיקא, הא כתבו **הפרי חדש** (יורה דעה ק"י, מ"ז) **והפרי מגדים** (שם, י"ז) דאין לעשות ספק ספיקא לכתחילה. ותירץ, דשאני הכא דכבר נתערב ואיכא ספק אחד, ובכי האי גוונא מותר לעשות עוד ספק, ולא אמרינן דאין לעשות ספק ספיקא לכתחילה אלא היכא דבדואי אסור.

דף עב ע"ב

(י) תוס' ד"ה נתערבו (מתחיל בעמוד הקודם), בתוה"ד, ועוד אומר רבינו תם דהא דקתני וכו' תדע דאפילו רבי יהודה דאסר לקמן ספק ספיקא היינו דוקא ברימוני בדין וכו'. הקשה **הקרבן אורה**, דספק טריפה חמיר טפי מרימוני בדין, דהא רימוני בדין הוה רובא דהיתרא, וכיון דאסר רבי יהודה ספק ספיקא ברימוני בדין, כל שכן דבספק טריפה יהיה אסור. ותירץ, דצריך לומר דמשמע ליה לרבינו תם דלא אסר רבי יהודה אלא היכא דב' התערובות הוה ברימוני בדין, אבל בהא דספק טריפה, נהי דספק ראשון חמיר טפי מרימוני בדין, מכל מקום, התערובת השניה לא הוי אלא ב"כל שדרכו", דקיל.

(יא) בא"ד, דאיצטרין לאשמועינן אף על גב דאיכא תרי רובי דגבי שאר דברים שרינן תרי רובי וכו'. העיר **הקרבן אורה**, דיש לחלק, דהתם שפיר שרינן בתרי רובי כיון דהוי ענינים מחולקין, דרוב עיר לחוד ורוב סיעא לחוד, אבל הכא מה לי אם נתערב מתחילה בכמה אלפים או אם נתערב תחילה באלף, וכולן נתערבו עוד באלף. **ובחיודושי הרי"ם** תירץ, דאשמועינן דלא בטיל, משום דהוה אמינא דלא אמרינן "דבר שבמנין לא בטיל" אלא בתערובת קמא, כיון שנפל לתוכה איסור דאורייתא,

כרחק משום דהוי דוחק.

(ו) **תוס' ד"ה רבי יהודה אומר וכו'**, בתוה"ד, ואומר רבינו תם דלא אמר רבי יהודה מין במינו בכל שהוא אלא בדבר לח וכו'. ביאר **בחיורשי הגרי"ז**, בדבר היבש שייך למימר דין הלך אחר הרוב, ולכך מחזיקין כל אחד שהוא ההיתר, אבל בדבר הלח המתערב, על כרחק צריכין אנו לדין **ביטול ברוב** ומין במינו לא בטיל.

(ז) **בא"ד**, והוא הדין תרומה כעלייתה כך איסורא ובכל דוכתא דתרומה עולה באחד ומאה בדבר היבש. תמה **הפנים מאירות**, דאי טעמא משום דכעלייתה כך איסורא, אין חילוק בין לח ליבש, ואיך כתבו דתרומה עולה באחד ומאה בדבר היבש. אולם **הברכת הזבח פירש**, דהכל קושיא אחת, וקמקשי דהא מצינו בכל דוכתא דתרומה עולה באחד ומאה בדבר היבש, ועל כרחק צריך לחלק בין דבר יבש לדבר לח. ועיין גם **בצאן קדשים**.

(ח) **בא"ד**, ואם תאמר וטבל במינו במשהו היכי משכחת לה וכו'. הקשה **הפנים מאירות**, הא טבל הוי דבר דיש לו מתירין, ולכך הוי במשהו. ותירץ, דכיון דאי אפשר לחולין ליעשות כמוהו, הוי בשאינו מינו, ודבר שיש לו מתירין בטל בשאינו מינו. והחק נתן תירץ, דהא דדבר שיש לו מתירין לא בטיל היינו מדרבנן, ורבי יוחנן קאמר טעמא דלא בטיל משום דכהתירו כך איסורו, דהיינו מדאורייתא, ולא מטעמא דיש לו מתירין. ובספר **למטה יהודה העיר**, דכבר הוקשה כעין זה **לתוס' בעבודה זרה** (עג:): **ד"ה טבל**, ופירשו, דאי מטעמא דיש לו מתירין לחוד, היכי דהבעלים אינן בעיר הווי כאין לו מתירין ויבטל, ולכך בעינן לטעמא דכעלייתו כך איסורו.

דף עג ע"ב

(ט) **גמ', אלא נכבשינהו דניידי ונימא כל דפריש מרובא פריש**. הקשה **הכרתי ופלתי** (יורה דעה סימן ק"י סק"ד), מאי מהני למכבשינהו, הא כיון שכבר נתערבו בפסולי מוקדשין נדחו ולא חזו להקרבה. ותירץ, דצריך לומר דקושיית הגמ' אינה אלא אליבא דמאן דאמר אין בעלי חיים נדחין. ותמה **הקרן אורה**, דרבא מסיק מסוגיין דהשתא דאמרי רבנן לא נקריב, אי מקריב לא מרצי, וכמאן דאמר בעלי חיים נדחין, ולכך תירץ, דכיון דאפשר לברר היתר מתוך התערובת, בשעת העירוב לא הוי אלא דיחוי לשעה, ולא חשיב דיחוי גמור.

(י) **תוס' ד"ה ונכבשינהו דניידין וכו'**, וכגון שלא בפנינו פירשו ממקום קבוע וכו' וכן מוכח בפרק קמא דפסחים וכו'. אמנם **השיטה מקובצת** (אות א) פירש בשם **השר מקוצי**, דלא בעינן דיפירוש שלא בפנינו אלא היכא דהאיסור ידוע ומבורר במקום קביעותו, כההיא דתשע ציבורין, אבל הכא שהאיסור אינו ידוע במקום קביעותו, ומשום חשיבות דבעלי חיים מחמירין לעשותו כידוע, שייך למימר כל דפריש אפילו בפנינו. ובתורת הבית (ד,ב) פירש בשם **השאליות**, דאם פירש בפנינו היה אסור, וכוונת הגמ' להקשות "וניכבשינהו וניידין" היינו דנפוזר הבהמות,

הנשמר שגידוליו מן הארץ חייב בתרומה, ומצוה עשה וכו' שנאמר ראשית דגנך תירושך ויצהרך תתן לו, מה דגן תירוש ויצהר מאכל בני אדם וגידוליו מן הארץ ויש לו בעלים שנאמר דגנך, אף כל כיוצא בהן חייב בתרומות וכן במעשרות. דהיינו דהוי מדאורייתא. וכתב **הכסף משנה**, דפשטא דלישנא **דירושלמי** (ריש מעשרות) ו**דספרי** (בפרשת עשר תעשר) וגם בפרק ב' דעירובין ובבא מציעא (פח). מוכח דתאנה חייבת מן התורה, וכן מוכח **בראש השנה** (ב): בסוגיא דלירקות ולמעשרות. ועיין שם **במשנה למלך** שצייץ עוד ראשונים דפליגי ארמב"ם.

(ב) **גמ', ונמשיך ונקרב חר מיניהו ונימא כל דפריש מרובא פריש**. הקשה **השב שמעתתא** (שמעתתא ד' פ"ב), אמאי בעינן לטעמא ד"כל דפריש מרובא פריש", תיפוק ליה דכיון דפריש, איכא לדון אותה בפני עצמה, ומוקמינן לה בחזקת היתר. ותירץ, דכל דנתערבה אפילו פירשה, לית בה חזקת היתר. והמנחת יהודה תירץ, על פי מה שכתבו **התוס' בבבא קמא** (יא). **ד"ה דקא מטהרת לה**, דספק ספיקא דסתרי אהדדי לא אמרינן להקל, וכן **כתב בשו"ת בית יצחק** (אורח חיים סימן נג, ח) דתרי רובי דסתרי אהדדי לא אמרינן, והכי נמי יש לומר דתרי חזקות דסתרי אהדדי לא אמרינן, ואי נוקי לה אחזקתה, היינו, דאחד מהאחרים הוא האיסור, ואי נוקים אותם נמי אחזקת היתר, נמצא דתרי החזקות סתרי אהדדי.

(ג) **גמ', רבי מאיר אומר רבי אליעזר אומר רואין את העליונות כאילו הן פרודות וכו'**. ביאר **המשנה ראשונה** (תרומות פ"ד מ"י), דסברת רבי אליעזר דאף דהתרומה היא פפי הכד ולא נתערבה, כיון שיש הרבה כדין ואינו יודע באיזה מהן מדאורייתא נתבטל ברוב, ואף דמדרבנן בעינן ביטול אחד במאה, הכא אמרינן רואין כאילו הן פרודות, משום דפעמים העליונות מתערבין אלו באלו, וכדאיתא התם (במשנה י"ב) לענין שתי קופות שנפלה תרומה לאחת מהן, דמעלות זו את זו מהאי טעמא, אף שהתרומה בודאי רק באחת מהן. ועיין מה שכתב עוד.

(ד) **תוס' ד"ה רבי מאיר אומר וכו', בתוה"ד**, ויש לומר דרבי יהושע יסבור דלא מקדש אלא ו' דברים ורבי מאיר וכו'. ביאר **הפנים מאירות**, דלפי זה, תו לא בעינן למה שכתבו לעיל דלרבי יהושע תרומת תאנים דרבנן, דאפילו תימא דתרומתן דאורייתא, ליטרא קציעות עולה משום דלא הוו מו' דברים, וכן לא קשיא הא דהקשו בתחילת הדיבור "תימא לריש לקיש וכו'", דהא דהכא דברי רבי יהושע הוא, ודילמא רבי מאיר לא סבירא ליה הכי. אמנם, **הטהרת הקודש** כתב, דהתוס' דייקי למימר דרבי "לא סבר כוותיה **בהא**", משמע דלא כיוונו לומר דרבי מאיר לית ליה דרבי יהושע, אלא **בהא** דאינו מקדש אלא ו' דברים, אבל בגוף הדין דסוגיין דאין שוליים מצטרפין סבירא ליה כוותיה.

(ה) **בא"ד**, ודוחק הוא זה. ביאר **הטהרת הקודש**, דקאי נמי על מה שתירצו דרבי מאיר לא סבירא ליה כוותיה דרבי יהושע, וכן מוכח ממה שהקשו **התוס' לקמן ד"ה רבי יהודה**, דסבירא ליה לרבי יהודה בעלמא דמין במינו לא בטל, והיאך קאמר הכא דבטל, ולא תירצו דהכא משמיהו דרבי אליעזר ורבי יהושע קאמר ולא סבירא ליה כוותיהו, ועל

היכי דדיחויי בבעלי חיים לא חשיב למיהוי דיחוי, הכי נמי לא חשיב ליה האי דהבעלי חיים הוו נראין למהוי נראה ונדחה, ועיין שם מה שתירץ עוד, ועיין עוד בטהרת הקודש.

טז גמ', הרי שחוטין לכלולי עלמא נדחין. העיר הפנים מאירות, אמאי תלה הקושיא בהא דאוקמה הגמ' דהא כמאן דאמר בעלי חיים נדחין וכו', הא הוה ליה לאקשווי ארבי אליעזר דאמר דאי הקריב הראש יקרבו כל הראשין. ותירץ, דאם היה מקשה ארבי אליעזר הווי אמרינן דאית ליה דשחוטין נדחין אי נדחו מדאורייתא, אבל הכא באיברים דמדאורייתא בטלים אפילו חד בחד, כדילפינן מדכתיב "מום בם", אלא נדחו מדרבנן, ומשום הכי אינה דחיה, ולא קשיא לן אלא ארבא דקאמר דמתניתין אתי כמאן דאמר בעלי חיים נדחין, ומשמע דאיכא פלוגתא אי בעלי חיים נדחין מדרבנן, אבל שחוטין אפילו אי נדחו מדרבנן כולי עלמא מודים, ואם כן, קשיא מדרבי אליעזר. **והלשם זבח** תירץ, דלא הוה קשיא מדרבי אליעזר משום דהוה אמינא דשאני התם דאינו פסול מחמת עצמו, אלא מחמת דנתערב בפסול, וזה לא מיקרי דיחוי כיון דהוה עצמו היה כשר מתחילה ועד סוף, אבל מרבא פריך שפיר.

דף עד ע"א

א גמ', רבי אליעזר אומר אם קרב הראש של אחד מהן וכו'. ביאר בתורת הבית (ב, ד), דטעמא דמקילין לתלות דמאיסורא קרב, משום דכבר נתבטלה ברוב מדאורייתא, ובאיסורא דרבנן יכולין אנו לתלות. אמנם אם לא נאבד מן העולם, אלא פריש בעלמא, ליכא למימר הכי, דכל דישנו בעין איכא לדון עליה, ואיכא למימר דהאיסור נשאר ברוב, ומהתירא פריש, מה שאין כן כשנאבד מן העולם, דליכא לפנינו לדון עליה אלא על הנשארים, אמרינן דאותו שנאבד היא האסור. והקשה **החשק שלמה**, אם כן מאי קפריך בסמוך ממתניתין דקתני דהיכא דמת אחד מהן ימותו כולן, הא התם אכתי איתא לגופה בעולם ואיכא למידן נמי עליה. ותירץ, דכיון דממה נפשך אסור בהנאה, דהא קדשים שמתו אסורים בהנאה, ליכא להסתפק בה אי אסור או מותר, ולכך כמאן דליתא דמי ותלינן האיסור בה.

ב תוס' ד"ה ונפלה אחת מהן וכו', בתוה"ד, ודוקא נפלה ממילא אבל הפילה אפילו שוגג קנסינן וכו'. הקשה הפנים מאירות, דהא רב נחמן סבירא ליה כרבי אליעזר, דאמר דאם קרב הראש של אחד מהן, יקרבו כל הראשים והרי התם קרביה בשוגג, ולא נפל ממילא. ותירץ, דצריך לומר דמיירי בגוונא דאותו שהקריב הראש לא ידע מהתערובת כלל, וכל שלא היה ידע מהתערובת לא שייך ביה קנס, וכן פירש רש"י **ביומא** (סד). **ד"ה אם קרב. והמראה כהן והעולת שלמה** תירצו, דכתב הטור (יורה דעה סימן ק"י סק"ז), דאם נאכלו בשוגג שרי, וביאר הבית יוסף בשם ההגהות **שערי דורא** (סימן מה ד"ה ופירש ר"י), דלא שייך למיקנסייה אטו מזיד, דודאי לא יאכל האחד במזיד, ולפי זה, הכא נמי

באופן דלא ישאר מן התערבות במקום קביעותו, ובכך בטלה הקביעות, וכל דפריש מרובא פריש.

יא גמ', משום שמא יבואו י' כהנים בבת אחת ויקחו. הקשה הטהרת הקודש, אפילו נימא דאפשר דיקחו בבת אחת, הא כבר הותרו כולן מדין כל דפריש משעה דכבשינהו וניידי, ותו לא מתסרי בלקיחת רובן, כדפרכה הגמ' לעיל "אטו מגיסא אסורא". ותירץ, דחיישינן נמי דהפרישה יהא בבת אחת, דהיינו דנניידן כולן כאחת, ולא חל עליהן דין דכל דפריש, ומכל מקום, אי לאו דלבתר הכי לקחו י' כהנים בבת אחת, אלא א' א', ליכא למיחש למידי, דבהא דניידי כאחת בטיל מהן מיהא דין קבוע, וכשיקחו מהן א' א' אמרינן כל דפריש מרובא פריש. ועיין באות הקודמת.

יב גמ', אלא מעתה מגיסא אסורא. כתב השיטה מקובצת (אות ג') בשם הר"ם, דמכאן מוכח שחתיכה דאינה ראויה להתכבד שנתבטלה בשתי חתיכות דהיתר, מותרין כולן באכילה אפילו לאדם אחד, דכיון דהתירה התורה איסור על ידי "ביטול ברוב" הוי ממש כהיתר גמור, ועיין שם דהביא דאיכא דאוסרין וקשיא עלייהו מסוגיין. **והחמרת דניאל** תירץ, דהכא שאני, דמיירי היכא דכבשינהו וניידי ולקחן אחד אחד, וכל דפריש מרובא פריש, ואם כן כבר נתברר מטעם כל דפריש דאין בתוכם האיסור, אבל מדין ביטול ברוב שייך שפיר למימר דכיון דידעינן דיש כאן איסור, אסורין באכילה לאדם אחד. וכתב להוכיח, דאיכא לחלק בין דין כל דפריש לדין ביטול ברוב, מהא דמצינו דדבר שיש לו מתירין לא בטיל ברוב, מה שאין כן בדין כל דפריש אולינן בתר רובא אפילו בדבר דיש לו מתירין, ועיין שם, ועיין עוד בטהרת הקודש.

יג תוס' ד"ה אלא אמר רבא וכו', בתוה"ד, אלא היינו טעמא דהקילו משום דמדאורייתא בטלי ברובא וכו'. הקשה החק נתן, דאם קבוע אינו אסור אלא מדרבנן, היאך גזרו היכא דניידי אטו קבוע, הא הוה גזירה לגזירה. ותירץ, דכולא חדא גזירה היא, דאי שרית ליה היכא דניידי, אתי ושקיל מן הקבוע, כיון דאין האיסור ניכר.

יד גמ', אמר רבא השתא דאמרי רבנן לא נקריב אי קריב לא מרצני. פירש השיטה מקובצת (בהשמטות אות ו), דצריך להביא קרבן אחר, והקשה, דהא קא מייתי חולין לעזרה, דמדאורייתא כבר נתכפר, ולא נאסרה הבהמה בתערובת אלא מגזירה דרבנן, ועיין שם מה שכתב לתרץ. אבל **המצפה איתן פירש**, דלא מרצה היינו להתיר הבשר באכילה כיון דנפסל, אבל בעלים נתכפרו, ואינן צריכין להביא קרבן אחר.

טו גמ', הא כמאן דאמר בעלי חיים אינן נדחין. תמה בחידושי הגרע"א, הא מיד אחר שמלק אחד למעלה, נדחה מלהזות, דשמא חטאת היא ודמה למטה, ונמצא דהוה דיחוי בשחוטין, ובהא כולי עלמא מודו דהוי דיחוי, ונשאר בצריך עיון. **ובעולת שלמה** תירץ, דכיון דמיד כששחטן לא היו ראויין הוה דיחוי מעיקרא, ולא הוי דיחוי, כדאיתא **בסוכה** (לג:), ולא חשיב נראה וחוזר ונדחה במאי דקודם שנתערבו הוו ראויין, דכי

המלח. והוסיף, דמשום הכי נטר רש"י מלפרש כן עד הכא, אף דכבר הוזכרה טבעת עבודת כוכבים לעיל, דלפי ההווה אמיןא דהגמ' דמירי אפילו בנפל אחד אחד, משמע דמהני דחשב דאין כאן איסור כלל ולא שייך לחלק בין עבודת כוכבים למשמשין, אבל השתא דאמרינן דבעינן נפלו תרי תרי, על כרחך היינו משום דאכתי איכא למיחש לאיסור, ולא הותר אלא במשמשין. [אמנם במסורת הש"ס דגרס דיבור זה לעיל, ובשיטה מקובצת (אות יג) מחקו לה].

ט) גמ', מאי שנא אחת מארבעים וכו' אחת מששים נמי נימא איסורא ברובא איתא. הקשה הפנים מאירות, אמאי לא אמרינן טעמא דבפריש א' מארבעים שרי משום דהוי ספק ספיקא מתרי רובא, דספק נשאר ברוב דששים, ואם תמצי לומר דאיתא בארבעים, ספק נשאר בל"ט, דהוי רובא, אבל בדפריש מתוך הששים ליכא אלא ספק א' דשמא נשאר בנ"ט. ותיריך, דבפריש מתוך הששים נמי איכא ספק ספיקא, ספק שמא נשאר בתוך הנ"ט, ואם תמצי לומר פריש לתוך התערובת האחרת, ספק אותה חתיכה שאוכל הוא האיסור. והלשם זבח הקשה, דאם בדפריש א' מתוך הארבעים חשיב ספק ספיקא, אמאי קאמר ד"אינה אוסרת", דמשמע דהיא גופא אסורה, הא אית בה ספק ספיקא. ולכך פירש, דכשפירש א' מתוך הארבעים לא מיקרי ספק ספיקא, כיון דאינו מתהפך, דליכא למימר ספק אם הא דפירש מן הארבעים הוי האיסור, ואם תמצי לומר הוי האיסור, ספק נשאר האיסור בששים, דכיון דאמרינן דהוא האיסור, אין כאן ספק.

ז) רש"י ד"ה רבי שמעון אומר לריבוא אסורין, ריבוא הראשון שהאיסור עצמו נפל שם אסור אבל פירש אחד וכו' מותר אף השלשה האמצעים וכו'. פירש הברכת הזבח, דהתערובת דשלשה אסורה עד שיפירש אחד למקום אחר. ותמה החק נתן, דרב דאמר לעיל דבפירש ארבעים לתערובת אחר כולן מותרות, אתי על כרחך כרבי שמעון דשרי ספק ספיקא, והתם התערובת השניה מותרת אף דלא פריש מינה למקום שלישי. ולכך פירש, דכוונת רש"י, דאם לא פירש אחד מהתערובת השניה לתערובת השלישית, אסור לאכול התערובת השניה בבת אחת, דלא הוי אלא ספק אחד, דודאי אוכל אותו שפירש מהתערובת הראשונה, אבל כשפירש אחד לתערובת השלישית, מותר לאכול אף את התערובת השניה, ועיין עוד בפנים מאירות.

יא) רש"י ד"ה אלא, הכי קאמר פירשו הארבעים כולם וכו' דאמרינן איסורא בששים איתא וכו' הווי להו ספק ספיקא של עבודת כוכבים. העיר השפת אמת, דבריש דבריו משמע דטעמא דמקילין בתערובת השניה משום דאמרינן איסורא ברובא איתא, ואם כן, אילו פירשו חמישים מתוך התערובת של מאה לתערובת אחרת, אכתי הווי אסורה, דליכא למימר איסורא ברובא איתא, אמנם בסוף דבריו פירש, דטעמא משום ספק ספיקא, ואם כן, הוא הדין בפירשו חמישים. וכתב, דמסתבר דעיקר הטעם משום דהוי ספק ספיקא. [ועיין עוד מה שכתבנו בשם החק נתן לקמן (עמוד ב') אות יז].

ליכא למיגזר בהקרבה דשוגג, דודאי לא יבוא להקריב במזיד. אמנם, הש"ך (שם סק"מ) והט"ז (שם סק"ח) כתבו דאין לחלק בין אכלו ובין זרקו לים, דבאכלו בשוגג נמי איכא למיגזר שמא יאכילנה לכלב במזיד והוי כזרקו לים, ועיין שם. ועיין עוד בצאן קדשים ובמרומי שדה. אמנם בתורת הבית (ד, ב) כתב, דאם הפילה בשוגג, שרי.

ג) גמ', איתבייה רבא לרב נחמן וכו' אמאי נימא דמית איסורא מית. הקשה הפנים מאירות, הא רבא גופיה קאמר לעיל (עג): דבעלי חיים נדחים, ואם כן, מאי פריך הכא אמתני, דילמא לא מהני דמית חד מינייהו משום דכבר נדחו. ותיריך, דהכי פריך, אמאי ימותו, ירעו עד דיסתאבו, וכשמת אחד מהן נימא דאיסורא מת, והשאר מותרין להדיוט, וכעין זה פירש החק נתן, ועיין שם. אמנם, מרש"י ד"ה ואמאי משמע דקפריך דהשאר יהו ראויין להקרבה. והשפת אמת והעולת שלמה פירשו, דלא פריך ממתניתין דהכא, אלא ממתניתין דקנין (הובאה לעיל עג): דקתני התם דאי לא נמלך והקריבין כולן למעלה או כולן למטה מחצן כשר, משום דסבירא ליה דאין בעלי חיים נדחין, ומכל מקום אי נמלך אמרינן דימותו כולן, ועיין עוד בצאן קדשים.

ד) גמ', רב דאמר כרבי אליעזר. העיר המצפה איתן, דלא סבר כוותיה לגמרי, דהא רבי אליעזר סבר דאף בשחוטין אין דיחוי, ולרב דוקא בעלי חיים אין נידחין.

ה) [תוס' ד"ה רב דאמר כרבי אליעזר, תימה הא טעמא דרבי אליעזר משום דכתיב מום בם וכו' כדמפרש ביומא וכו'. לכאורה יש להעיר, הא ילפינן הכי נמי לקמן (עז):, ואמאי לא מייתי מהתם, וכמו שכתבו לעיל (עב). בד"ה וליבטלו. ונראה לבאר, דבעו לאתויי מיומא משום דהתם מבואר דרב גופיה אמר הכי. (א.ג.א)].

ו) [רש"י ד"ה והאמר רבי אליעזר, לקמן בפירקין דלא התיר רבי אליעזר להקריב את הנותרים אלא שנים שנים דודאי אחד מינייהו וכו'. לכאורה נראה לבאר, דהשתא שלקח שתיים, חל ספק חדש בלקיחתו, דידיעין דודאי איכא בלקיחתו חדא דהתיירא, ומספקינן איזה הוא, וניתוסף הספק שמא אותו שכבר הקריב הוי דאיסורא, והויא ספק ספיקא. ועיין עוד קהילות יעקב (סימן מ"ו סק"ח)].

ז) רש"י, שם. אבל הרמב"ם בפירוש המשניות (פ"ח מ"ה) פירש, דלא קאי "שנים" על הנשארים אלא אמה דקרב כבר, דאם קרב זוג מן המעורבין אמרינן דחל הספק בשניהן יחד טפי, דנימא דאחד משניהן הוא הבעל מום, וכיון דכבר קרבו שניהן, הנשארים כשרים.

ח) רש"י ד"ה טבעת של עבודת כוכבים, שנתקשטה בה עבודת כוכבים. ביאר המרומי שדה, דדקדקה הגמ' לאשמועינן היתר דנפלה לים המלח דוקא בטבעת, ולא בעבודת כוכבים גופא, משום דעבודת כוכבים ממש נאסר משום "לא ידבק בידך מאומה", כדאיתא בירושלמי (הובא בתוס' לעיל (עב). ד"ה אלא), ולא מהני בה נפילה לים המלח, אבל תשמיש עבודה זרה קיל טפי, וכדמצינו בעלמא דמהני בהו ביטול אפילו זכה ישראל בתשמיש עבודת כוכבים דגוי, ולכך מהני בהו נמי נפילה לים

דף עד ע"ב

(יב) רש"י ד"ה ואי בעית אימא, בתוה"ד, וראשון ישר בעיני. פירש רש"י כת"י, דלשון אחרון שיבוש הוא דהוי מצי ליטלן שלשתן יחד ולמוכרן. אבל תוס' ד"ה ואי בעית אימא כתבו, דלשון אחרון עיקר. וביאר החק נתן, דאזלי לשיטתייהו לעיל (עמוד א') דהתם פירש רש"י ד"ה רבי שמעון דבנתערבו לתוך תערובת שלישית, אף תערובת שניה מותרת בבת אחת, אבל התוס' (שם) ד"ה פירשו, דהתערובת השניה אכתי אסורה בבת אחת, לכך ניחא להו בלשון אחרון.

(יג) גמ', הוה אמינא הני מילי עבודה זרה דאין לה מתירין וכו'. הקשה הטהרת הקודש, דלפי מה שכתבו התוס' לעיל (עב:) ד"ה כולן ידלקו (בפירוש הראשון), דבתערובת דטבעות סגי בהולכת הנאת אחת מהן לים המלח, הוי דבר דיש לו מתירין. ותיירך, דשמא הכי קאמר, דאי לאו דריש לקיש, איכא למיטעי ולמימר דרב נחמן התיר משום דסבירא ליה כרבנן דלית להו יולין הנאה לים המלח, והוי דבר דאין לו מתירין, קא משמע לן.

(יד) גמ', אמר רבה לא התיר ריש לקיש אלא חבית דמנכרא נפילתה וכו'. הקשה הקדשי דוד, הא אמרינן לעיל דאיצטריך הא דרב נחמן לאשמועינן דהותרו אף דלא מינכרא נפילתה, ולא משמע דאתי רבה לפלוגי אהא. וביאר, דלא אמר רב נחמן דלא בעינן דיהא מינכרא נפילתה אלא בעבודה זרה דחמירא ולא אתי לזולולי בה ולהתירה בלא נפילה, אי נמי משום דהוא דבר דלית ליה מתירין. והא דאמרין לעיל דאיצטריך לן הא דריש לקיש דבתרומה נמי אמרינן הכי, היינו דוקא היכא דמינכר נפילתה, דתרומה קילא טפי ואתו לזולולי בה, אי נמי, משום דיש לו מתירין. ועל פי זה כתב ליישב הא דפסק הרמב"ם (פט"ו מתרומות הכ"ב) כרבה, ופסק נמי (פ"ז מעבודת כוכבים ה"י) כרב נחמן, דהא לא פליגי.

(טו) רש"י ד"ה גמע ושתי קא חזינן הכי, דא"כ דפותח לכתחילה הא דקי"ל וכו' היכי משכחת לה. הרדב"ז (פט"ו מתרומות ה"א) הוסיף, הוסיף להקשות דאין מבטלין איסור לכתחילה.

(טז) גמ', לא אמרינן איסורא ברובא איתא. פירש השיטה מקובצת (אות יא), דפליגי אהא דאמר רב יהודה אמר רב לעיל (עמוד א'), לגבי תערובת דמאה טבעות, דאמרין איסורא ברובא איתא. אולם הפנים מאירות פירש, דלא פליגי, דלא אמרינן איסורא ברובא איתא אלא לחומרא, כגון התם דפירשו ששים מתוך מאה, דתלינן דהאיסור איתא בהן, אבל הכא דלקולא לא אמרינן. [משמעות דבריו דטעמא דהתירו כשפירשו ארבעים ואחר כך פירשו לתערובת אחרת, לא הוי מדין איסורא ברובא איתא, דלקולא לא אמרינן, אלא הוי מטעם ספק ספיקא, וכמו שכתבנו בשם השפת אמת התם (אות יב). אמנם החק נתן כתב, דאמרין איסורא ברובא איתא אפילו לקולא, אבל דוקא היכא דאיכא תרי ספיקי, כגון בהא דארבעים טבעות].

(יז) תוס' ד"ה דאיערב בולד טריפה ורבי אליעזר היא, אפילו למאן דאמר

היא וולדה נרבעו וכו'. פירש הצאן קדשים, דכוונתם לומר דמשום הכי לא מוקמינן לה כמאן דאמר היא וולדה נרבעו, דמאן דאמר היא וולדה נרבעו לא סבירא ליה דהיא וולדה נטרפו, אבל אין לפרש דכונתם לאשמועינן דלהדיוט שרי משום דלא אמרינן היא וולדה נטרפו, דהא כתבו התוס' בתמורה (ל:): **ד"ה רבי אליעזר, דלרבי אליעזר אף להדיוט אסור.**

(יח) תוס' ד"ה והא בעי סמיכה, בתוה"ד, והא ערל וטמא משלחין קרבנותיהן בלא סמיכה. הקשה בחידושי הגרי"ז, אמאי אי אפשר לערל לסמוך, הא מותר לו להכנס לעזרה.

(יט) בא"ד (בנמשך לעמוד הבא), ויש לומר כיון שהוא ספק שמא פטור מלעשות פסח לא עשו לו חכמים תקנה וכו'. הקשה בחידושי הגרי"ז, דהא אחד מהן חייב בפסח שני, וכיון דיש לו תקנה דמותר פסח, לא הוי אנוס, ויתחייב כרת. ותיירך, דהא דלא יעבור על מצות סמיכה עושהו אנוס, ואף דביעבד אי לא סמך לא כיפר. כמבואר שם (בפסחים פט). במסקנא דגמ' דאוקמה דהפטור משום מתנות, אף דהניתינן בוריקה שנתנן בשפיכה בדיעבד כיפר, דהיינו דהוא רק דין לכתחילה, ומכל מקום עושהו לאנוס.

(כ) בא"ד, וכי תימא כשמצאום הבעלים וכו'. פירש הצאן קדשים, דהבעלים אבדו הרבה זכרים ונקבות שהופרשו להם קרבנות, ואין זוכרים עתה שם הקרבן של כל בהמה ובהמה.

(כא) בא"ד, ויש לדקדק מהא דדרשינן בתורת כהנים מזובו ולא מנגעו וכו'. תמהו המלבי"ם (ויקרא יד, יט) והמרומי שדה, ד"זובו ולא מנגעו" לא מיירי כלל בקרבנותיו, אלא בימי ספורו, דלאחר ימי ספורו מזובו טובל אף דאכתי הוי מצורע, כדאיתא במגילה (ח). ועוד תמהו, דקרנן הזב עופות ולא בעו סמיכה. ולכך הגיהו, דצריך לומר "מטומאתו ולא מזובו", כדרשינן בתורת כהנים (ויקרא יד, יט), "וכפר על המטהר מטומאתו" ולא מזובו, ומיירי לענין קרבן, וכגון שהקריב האשם ונעשה זב, ואכתי מצי להקריב את החטאת והעולה, אף דזב לא נכנס אפילו להר הבית, ואינו יכול לסמוך. אולם, עיין בעולת שלמה במנחות (סב:): דקיים גירסת התוס' כדאיתא לפנינו, ועיין בחמדת דניאל דהאריך בזה.

דף עה ע"א

(א) רש"י ד"ה ארבע מתנות, שנים מתנות שהן ארבע קאמר. הגיה הצאן קדשים, דדיבור זה צריך להיות לפני רש"י ד"ה הכי גריסינן ואם נתן. וביאר, דכוונתו דלאו דוקא מיירי דנתערבה בחטאת ואיכא ארבע מתנות ממש, אלא הוא הדין בנתערבה בעולה שפיר מיקרי ארבע מתנות, דאיכא שתי מתנות שהן ארבע.

(ב) תוס' ד"ה ואם נתן וכו', בתוה"ד, ויש לומר דקאי על כל ארבע חטאות וכו'. הקשה הרש"ש, אם כן, מאי קא משמע לן, הא כבר קתני דאם נתן מתנה מכל אחד יצא. ועוד העיר, אמאי הוכיחו דלא אתי

הדרך היומית

מסכת זבחים דף עה – דף עו

יט טבת – כ טבת התשע"א

בכורות (לא). דהא דאסור לנהוג בזיון בבכור ומעשר משום דהנאה לבעלים, וכתבו **תוס'** (שם) **ד"ה חוץ**, דשמו משום קרא נפקא דאין נוהגין בזיון בדבר שאין הנאתו להקדש, ואם כן, הכא דהתפיסו לבדק הבית דהריוח להקדש, יהא מותר. ותירץ, דתוס' סברי, דהכא איכא שום קרא בבכור ומעשר לאסור לנהוג בהן בזיון, ומתניתין דבכורות מפרשת ל"טעמא דקרא" משום רווחא דהקדש, והיינו משום דאיכא למדרש "טעמא דקרא" היכא דליכא נפקא מינה לדינא, ולהכי פרכה הגמ' דכיון דאשכחן נפקא מינה בהתפיס בכור לבדק הבית, תו לא דרשינן "טעמא דקרא".

ט' תוס' ד"ה איכא בן שנה דמיחזי כבן שתי שנים, והא דאמרינן וכו' ומשני חטאת בת שנתה וכו'. כתב **החק נתן**, דמצא בגליון של קלף לתרץ בשם **הריב"א**, דהא דאמרינן הכא דאיכא בן שנה דמיחזי כבן שנים, היינו כבן שנים בינוני, ובקידושין מיירי, היכא דמיחזי כבן שנים גדול, דאי אפשר להיות בן שנה, אי נמי איכא למימר, דהכא מיירי בבן שנה גדול דמיחזי כבן שנים קטן, והא דקידושין מיירי בבן שנים בינוני, ואפילו בן שנה גדול לא מיחזי כבן שנים בינוני.

י' תוס' ד"ה שביעית אין לוקחין וכו', בתוה"ד, ועוד דעיסא מתחמצת מאליה וכו'. הקשה **הטהרת הקודש**, מאי מתרצי, הא בכהאי גוונא מבעיא ליה להזהר בעשייתה, ולשמרה שתהא מצה דוקא, ולא תחמיץ כלל. ותירץ, דצריך לומר דאיסור דממעט באכילה אינו אלא כשהוא ממעט בידים, אבל לא בעי לעשות שימור דלא תבא לידי מיעוט אכילה. **יא' בא"ד**, ולא דמי למבשל ירק של שביעית בשמן של תרומה שהירק מיתקן וכו'. הקשה **הקרן אורה**, לפי זה, היאך אמרינן בסמוך **לקמן** (עו). דאיכא מיעוט ליה למיתני, דאיערב ירק של תרומה בשמן של שביעית, דאם כן, יהא מותר לכולי עלמא, כיון דהירק מיתקן בהכי. וכתב, דלפי מה שפירשו בפירוש **המשניות להרמב"ם ור"ע מברטנורא (בשביעית פ"ח מ"ז)** דהמיעוט באכילה היינו באכילת השביעית, דאם תפסל התרומה צריך לשורפה, ואין למעט באכילת השביעית על מנת שתהא אכילת התרומה למשחה. ועיין מה שכתבנו **לקמן** (עו). באות ד.

דף עו ע"א

א' תוס' ד"ה אין לוקחין תרומה וכו', פי' בקונט' דמתחלה וכו' ומתוך המשנה משמע וכו'. ביאר **החק נתן**, דהיתה לרש"י גירסא אחרינא במשנה דמעשר שני, והיא "מפני שממעט באכילתה ובאכילתו", [וכן איתא **בירושלמי** שם], והקפידא היא משום תרוייהו, ומתניתין שקיל וטרי בחד מינייהו, והכא פירש רש"י משום אידך טעמא. **והקרן אורה** ביאר, דרש"י לא פירש הכא משום מיעוט אכילת מעשר, משום דמהא אין ראייה דרבי שמעון לא חייש למיעוט אכילה, דשמו טעמא משום דיליף בקל וחומר, דאם התירה תורה ליקח שלמים בכסף מעשר, כל שכן תרומה, כדאיתא במתניתין דמעשר שני (שם), אבל לא אשכחן ילפותא להתיר מיעוט אכילת תרומה, ועל כרחך היינו משום דלא חייש

כבית שמאי מסיפא, הוה להו להוכיח כן מרישא, דקתני דאם נתן מתנה מכל אחד יצא. ותירץ, דעל כרחך לא היתה בגירסת התוס' הך בבא ד"ואם נתן מתנה מכל אחד יצא" ברישא. ולפי הגירסא דלפנינו פירש, ד"ואם נתן ארבע מכולן" היינו דעירב ובלל הדמים זה בזה.

ג' גמ', מה ציבור גברי. כתב **החיבת הקודש**, דלכאורה מוכח מהכא, דנשים אין להן חלק בקרבנות ציבור, וכמו שכתב בשו"ת **הגרע"א** (סימן ט). ודחה, דהכי פירושו, מה ציבור אית בהו גברי, והכא נמי האי יחיד מיירי בגברא, ואם כן בעי סמיכה.

ד' גמ', רבי שמעון אומר רואין את המתנה אם יש בו כדי לזה וכדי לזה וכו'. הקשו **הלשם זבח והשפת אמת**, מאי מהני דאיכא כדי לזה וכדי לזה, אכתי ניחוש שמו הרוב מאחד מן הדמים, ומן השני ליכא אלא כל שהוא.

דף עה ע"ב

ה' גמ', הזאה לחוד ונתינה לחוד. פירש **רש"י ד"ה ונתינה**, דנתינה שאני דצריך שיעור שיראה הדם לשתי רוחות הקרן של מזבח. והקשה **בחידושי הגרי"ז**, דהא דבעינן נתינה על שתי רוחות אינו אלא כדי לקיים דינא דשתי מתנות שהן ארבע, אבל עיקר דין מתנת הדם דעולה מתקיים בנתינה לחוד, ואפילו שלא בשתי רוחות, ואם כן, מה שייך שיעור כדי שני רוחות להכא דמיירי בעיקר דין נתינה. עוד הקשה, הרי "ונתן" בחטאת כתיב וממנה ילפינן דבכל הקדשים בעי שיעור, והרי בחטאת נותנין רק מתנה אחת, ולא שייך אחד שהם שנים.

ו' גמ', שם. כתב **הרמב"ם** (פי"ד מפסולי המוקדשין בסוף ה"י) דבעינן דלפסול מחשבה בעינן שיחשוב על שיעור הזאה מן הדם, והקשה **בחידושי הגרי"ז**, מהא דפסק **הרמב"ם** (בפ"ב מפסולי המוקדשין ה"ב) דבנתערבו אם נתן כשר, אם כן מוכח דאין הזאה צריכה שיעור, ואם כן מה שייך מחשבה על שיעור. עוד דייק דמדבריו משמע שהוא שיעור כמו כזית, והקשה, דבשלמא בקבלה ניחא דאם קבל דם שאין יכול לעשות הזיה הדם עדיין לא נתקדש, אבל לענין מחשבה, דנהי דמחשבה אינה על עצם הנתינה אלא על הדם, מכל מקום מדוע בעי שיעור הזיה.

ז' תוס' ד"ה התפיס בכור וכו', אי האי דאמרינן וכו' אבל בהדיא מוכח בחלק ובפרק קמא דתמורה וכו'. **והשפת אמת** תירץ, דלעולם הויה מדרבנן, וכדפירש **רש"י ד"ה ופרכינן**, והא דדרשינן **בסנהדרין** (קיד:): "מ"בהמתך" מי שנאכל בתורת בהמתו, אין הכוונה דלא נשקל בליטרא ולא נמכר באיטליו, אלא הכוונה דאית ליה שם לווי, "בהמת בכור עיר הנדחת", ועל כן לא מיקרי "בהמת עיר הנדחת", ולא הויה "בהמתך" וכדפירש **רש"י ד"ה לעולם**, ואף **דבתמורה** (ח.) מסיימת הגמ', "דתנן כל הקדשים נשחטים באיטליו וכו'", היינו דהתם מוכח מהאסור למכור באיטליו, דאכילתו לשם הקדש, ולעולם האיסור מדרבנן.

ח' בא"ד, שם. הקשה **העולת שלמה**, דאפילו תימא דהאיסור מדאורייתא, על כרחך הטעם משום דליכא ריוח להקדש, דהא תנן

למיעוט אכילה.

ב בא"ד, בתוה"ד, אבל אין לוקחים תרומה שגורם למעשר להיות אסורה לזרים. הקשה **התוספת קדושה**, דגבי שביעית נמי שייך האי טעמא כשנתערבה בתרומה, ואם כן, מאי משני אביי בסמוך דמיירי בתרומת ירק דרבנן, הא מכל מקום השביעית נאסרת לזרים מחמת התרומה, ועיין שם.

ג רש"י ד"ה **אמר ליה אמאי לא תותביה נמי מהא**. הקשה **בחידושי הגרע"א**, דמשמע דלא עדיפא למיפרך ממתניתין דשביעית, ואם כן מאי קשיא ליה, "אטו כי רוכלא לחשב ולזיל" לאתווי כל דוכתא דאיכא לאקשווי מינה. ולכך פירש, דמקשה, דטפי הוי ליה למיפרך ממתניתין דשביעית דהיא קודמת לתנתין דמעשר שני. ועוד, דאלימא להקשות טפי מהא משביעית, דבהא דמעשר שני איכא למיפרך דשמא מיירי נמי בתרומת תבלין, וליכא להקשות מינה אלא אי נימא דבדרך סתמא תנא, אבל הא דשביעית מיירי בהדיא בשמן של תרומה. ונשאר בצריך עיון אמאי רש"י לא פירש כך.

גמ', אין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה שלא יביאו ד קדשים לבית הפסול. פירש רש"י ד"ה **לבית הפסול**, דממעט זמן אכילת התרומה דצריך לאכלו בזמן שביעית לפני זמן ביעור. אמנם, בפירוש המשניות להרמב"ם ורע"ב (פ"ח מ"ז) פירשו, דממעט באכילת שביעית, דאם נפסל התרומה צריך לשורפה. ותמהו הפנים מאירות והחק נתן והקרן אורה, אם כן, מאי משני אביי בסמוך דבתרומת ירק דרבנן איירי, הא חשש משום שביעית דאורייתא, ואפילו אי לא נתערבה אלא בתרומה דרבנן, אכתי ממעט אכילת המדרבנן. והשפת אמת תירץ, דכיון דהתרומה מדרבנן, אפילו יהא נפסל יהא מותר לאכול הירק, דלא העמידו דבריהם במקום שביעית דאורייתא דאסור להפסידו, ואם כן, על כרחך טעמייהו דרבנן דאסרי משום דממעט באכילת התרומה, ורבי שמעון לא חייש בירק דרבנן, אבל למסקנא דשמעתין, דרבי שמעון לא חייש כלל למיעוט אכילה, שפיר מיירי בתרומה דאורייתא, וטעמייהו דרבנן איכא למימר דהוי משום מיעוט דשביעית. ועיין עוד במראה כהן.
ה רש"י ד"ה **דאי ערב**, שמן בירק וכו' דאי אפשר לסוחטו כולו ממנו. הקשה הפנים מאירות, דעל כרחך סבירא ליה לאביי דאפשר למיסחט, דאם אי אפשר, קשיא מאי טעמא דרבנן. והלשם זבח תירץ, דטעמא דרבנן דכיון דאפשר לתקן במקצת ולמיסחט פורתא, צריך לעשות כן, ורבי שמעון סבר, דכיון דאין זו תקנה גמורה, דמכל מקום נשאר קצת תרומה מעורב בשביעית, אין חוששין לתקנו כלל, וכן בתערובת אשם ושלמים דמתני', לא התיר רבי שמעון אלא משום דאין להן תקנה גמורה, דאפילו ירעו עד דיסתאבו, שמא ימות או לא יפול בו מום, ורב יוסף סבר דגרע טפי מתקנה דמתניתין, דכיון דאי אפשר לסוחטו כולו לא מיקרי תקנה כלל, ואפילו רבנן מודו. אולם, חק נתן הגיה ברש"י, דצריך לומר "אי דאי ערב", וקאי אקושיא דרב יוסף, דאי אי ערב מאי טעמא דרבנן, הא אי אפשר למסחט כולו ולית להו תקנתא, וכדמסיק רב

יוסף בסמוך.

ו גמ', נסחוט פורתא סוף סוף אי ערובי מיערב. הקשה בהגהות מלאכת יו"ט, אטו משום דאכתי מיעוט של התרומה אי ערובי מיערב ובעל כרחו יבוא לידי פסול, יהא מותר להביא נמי השאר לידי פסול, הא אית ליה לתקן מאי דאפשר, ואם כן, הלא אתי שפיר טעמייהו דרבנן דאסרי, דהא איכא תקנה. והטהרת הקודש והחמדת דניאל תירצו, דמשמע מלישנא ד"אין מטבלין" דאסרי רבנן לבשל בכל גוונא ואפילו סחט ולא נשאר אלא מעט מן השמן. ועיין עוד באות הקודמת מה שפירשנו בשם הלשם זבח.

ז תוס' ד"ה **למחרת מביא אשמו ולוגו עמו**, בתוה"ד, שחטאתו מעכבתו מלמנות נזירותו אבל אשמו אינו מעכבו. כתבו הכסף משנה (פ"י מנזירות ה"י) **והברכת הזבח**, דהיינו כדעת הרמב"ם (שם) דכתב דאין האשם מעכב בין תגלחת טומאה של נזירותו, ובין דצרעתו, והיינו כחכמים דפליגי אדרבי שמעון, וסברי דאינו יכול להתנות ולהביא האשם, ולכך אינו מביא אלא שאר קרבנותיו, והאשם לא מעכב. אמנם, הראב"ד (שם) כתב, דמעכב לדברי הכל, ואם כן, אין לו תקנה. אבל החמדת דניאל כתב, דאין כוונת התוס' על אשם מצורע, אלא אאשם של נזיר טמא דוקא, ועיין שם, ועיין עוד בחזון איש (נגעים י"ג, ג) דביאר הרמב"ם באופן אחר.

דף עו ע"ב

ח תוס' ד"ה **אשם זו וכו'**, בתוה"ד, ויש לומר דתקוני גברא שאני. הקשה חק נתן, דלפי זה, כבר ידע המקשן סברא דתקוני גברא שאני, ואם כן מאי מקשה. ועוד הקשה, דלקמן בסמוך (עז). מקשינן "והא אמר רבי שמעון אין מתנדבין שמן", ותריצין "תקוני גברא שאני", והתם נמי מאי מקשה, הא סבר האי שינויא. ותירץ, דסבר דלא מהני האי סברא אלא לענין דאינו צריך לקבל כל דמו, דליכא חשש פיסול, מה שאין כן לענין דאין מביאין קדשים לבית הפסול, אין להקל משום תיקוני גברא, והא דפריך לקמן "והא אמר רבי שמעון אין מתנדבין שמן", היינו משום דסבר דלא אמרינן האי סברא דתקוני גברא לעבור אאיסור דנדבת שמן, וכל שכן לפי מה שפירשו התוס' (שם) ד"ה **תקוני גברא** דהוי איסור מדאורייתא. ועיין עוד קדשי דוד.

ט תוס' ד"ה **וסמיכה**, בתוה"ד, ולמאן דאמר דאורייתא הזכיר בחינם סמיכה וכו'. אמנם, העולת שלמה כתב, דשפיר הזכיר סמיכה, דאמרינן לעיל (לג), דלמאן דאמר סמיכת אשם מצורע דאורייתא, מותר לו להכנס ולסמוך בעזרה, דרחמנא אמר "תיכף לסמיכה שחיטה", אלא דמדרבנן אסור שמא ירבה בפסיעות, ולכך איצטריך לאשמועינן הכא דהאי ספק מצורע מוחלט שרי אף מדרבנן לסמוך בעזרה, דלא הוי אלא ספק מצורע, וספק איסור דרבנן לקולא.

י תוס' ד"ה **לוג מאי איכא למימר**, פירוש דשמא אינו מצורע והוי חולין בעזרה כיון דעביד מינה עבודה וכו'. ביאר הפנים מאירות, דסבירא להו

של שמן אינו שוה פרוטה, והאיסור לאבדו לא הוא אלא מדרבנן, ומשום תיקוני גברא לא גזרו.

(ג) גמ', ודילמא לאו מצורע וכו' דמקמיך ודילמא מצורע הוא וכו' דיהיב וכו'. העיר הפנים מאירות, מאי הוקשה למקשן בהא דבעי מקמיך ליה, הא ודאי יכול לקמוץ. וביאר, דעיקר קושיתו, דכיון דבעי מקמץ חסר ליה, אלא דמעיקרא לא פירש קושיתו, ובתר דהקשה ליה נמי דבעי מתן שבע, פירש עיקר קושיתו, דהא חסר ליה.

(יד) רש"י ד"ה ואי קודם מתן שבע, בתוה"ד, והנך הזאות במקום הקטרה קיימי. הקשה הקרן אורה, דהאי לאו ד"בל תקטירו" לא שייך אלא בהקרבה על המזבח, וכדכתיב (ויקרא ב, יב) "ואל המזבח לא יעלו", ומדיכא תיתי דשייך בל תקטירו אמתנות הלוג, דלא הוה על המזבח.

(טו) תוס' ד"ה ואי קודם מתן שבע, בתוה"ד, ואף על גב דהך סוגיא כרבי אליעזר וכו' באידך לא מסתברא כרבי אליעזר שמותי הוא וכו'. ביאר הלשם זבח, דניחא להו טפי לאוקמי הא דמסיק לשם עצים כרבי אליעזר, מדנוקים בהא דשמו קרבן כוונתיה, משום דאליבא דרבי יהודה בסמוך (עו). רבנן לא פליגי עליה דרבי אליעזר היכא דנתערבו איברי עולה באיברי חטאת, והיינו משום דסברי נמי דרואין אותן כאילו הן עצים.

דאין איסור להכניס חולין בעזרה אלא אם כן עביד ביה עבודה, ואפילו מידי דלא חזי להקרבה, ועיין שם שהאריך בביאור פלוגתתם.

(יא) בא"ד, ותימה ליזיל ליקדש ליה קדושת דמים על תנאי. הקשה הקרן אורה, דמשמע מדבריהם דהקדוש בקדושת דמים אין בו איסור חולין בעזרה, אפילו אי עביד בו עבודה, ואם כן, אמאי אמרינן בעלמא לגבי המחויב ספק קרבן דאין להקריבו שמא מייתי חולין בעזרה, הא אית ליה תקנתא דהכא, שיתנה שאם אינו חייב בקרבן, יהא קדוש בקדושת דמים. ותיירך, דלא מהני להקדיש בקדושת דמים אלא לענין איסור חולין בעזרה, אבל איכא איסור אחרינא לעבוד עבודה בחולין, והוא בכלל האיסור להקריב פסולין לגבי המזבח, ולכך לא מהני להאי תקנתא אלא הכא דמתנות הלוג לא הוה במזבח, ועיין עוד שם.

(יב) בא"ד, ותימה לי היאך נותן מתן שבע וכו'. תירץ העולת שלמה, דלקמן בסמוך (עו). אמרינן דפריק להשמון, דהיינו קודם שיתן מתן שבע, ומתנה, דאם אינו מצורע, יצא מקצת השמן דהוה קדושת דמים לחולין ולא הוי חולין בעזרה כיון דהווי ממילא, כדמפרש התם. וביאר, דתוס' לא פירשו כך, דסבירא להו דלא אמרינן חולין ממילא הויין אלא בשאינו עובד עבודה, ולכך אם לבתר הכי נותן מתן שבע ממקצת השמן בחולין, ליכא למימר חולין ממילא הויין. ובטל תורה תירץ, דאותו מיעוט

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דרף היומיומי" בעיון!!!

זמני השיעור בדרף היומיומי בעיון ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 9:45-10:45 בבית המדרש 'אהל יעקב' רחוב קצות החושן 2 קרית ספר מודיעין עילית ת"ז

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה של אבן וכו'...
יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר... (הח"ח באהבת חסד ח"כ בפט"ו)

כתובת המערכת: רח' שאגת אריה 17/25 קרית ספר מודיעין עילית. טל/פקס: 08-9741714 ©

למנויים, לתרומות, להנצחות ולכל ענין 052-7113060 Sbma@kavnaki.net

<http://www.shtaygen.co.il/?CategoryID=1124>